

Η Ελληνική πρόταση για την παιδεία της Ευρώπης (πρωτοπρ. Γεώργιος Μεταλληνός)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Ιανουαρίου 12, 2012

Μια ιθύνουσα μορφή του πολιτικού μας κόσμου μού υπέβαλε μια μέρα το ερώτημα: «Πώς είναι δυνατόν, τόσο παθητικά, εν είδει ταπεινής θεραπεινίδος, να συνεργασθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση με το ΝΑΤΟ και την παγκόσμια Υπερδύναμη στη διάπραξη τού ειδεχθούς εγκλήματος στο Κόσσοβο; Πού είναι η "κουλτούρα" της και ο Χριστιανισμός της;». Η απορία αυτή του εκλεκτού συνομιλητού μου προϋποθέτει αυτό, που επανειλημμένα στα τελευταία δέκα χρόνια τονίζουμε: Η παρουσία μας στην Ενωμένη Ευρώπη (και μέσω αυτής στη «Νέα Τάξη», που οργανώθηκε και διευθύνεται από την προέκταση της Ευρώπης, τις Η.Π.Α.), δεν είναι πρωταρχικά πρόβλημα οικονομικό και πολιτικό, αλλά πολιτιστικό και πνευματικό. Στην Ε.Ε. κρίνεται ο πολιτισμός μας, η Ιστορική συνέχεια ή ασυνέχειά μας. Η παλαιά κοραϊκή θέση για την ταύτιση του πολιτισμού μας με τον δυτικοευρωπαϊκό, που την οικειοποιήθηκαν και την προπαγανδίζουν οι ενσαρκωτές τού ιδίου πνεύματος, δεν αντέχει επιστημονικά και στην πιο καλόπιστη κριτική.

Ορθόδοξος και Ευρωπαϊκός πολιτισμός είναι «μεγέθη αλληλοαποκλειόμενα» και όχι «αλληλοσυμπληρούμενα» (βλ. την ομότιτλη μελέτη μου δημοσιευμένη το 1996 από την Ι. Μητρόπολη Ηλείας). Είναι δε γνωστό, **ότι καρδιά τού πολιτισμού είναι η παιδεία, ως καλλιέργεια και διάπλαση - διαμόρφωση τού όλου ανθρώπου, ο οποίος στη συλλογική πραγμάτωσή του παράγει τον πολιτισμό του, ως οργάνωση και διευθέτηση τού κοινωνικού χώρου, σύμφωνα με το περιεχόμενο της ψυχής του.** Κατά τον γνωστό διπλωμάτη και Ιστορικό των πολιτισμών ARNOLD TOYNBEE «ψυχή τού πολιτισμού είναι ο πολιτισμός της ψυχής».

Από τα ευρωπαϊκά κείμενα, κυρίως τα αναφερόμενα σε θέματα παιδείας, φαίνεται ότι **επιδιώκεται βαθμιαία καθολική ενιαιοποίηση, που είναι δυνατή με τη δημιουργία ενιαίας πολιτικής, πολιτιστικής και ιστορικής συνείδησης.** Αυτά σημαίνουν: **ενιαία πολιτική σύλληψη και δράση, ένταξη σε ένα πολιτισμικό πλαίσιο -και αυτό είναι το δυτικοευρωπαϊκό** (πρβλ. τα υποστηριζόμενα από τον καθηγητή SAMUEL HANTINGTON) **και νέα ανάγνωση και γραφή της ευρωπαϊκής Ιστορίας για την ενιαία κατανόησή της.**

Γι' αυτό δεν γίνεται ευχάριστα δεκτός ο ελληνορθόδοξος πολιτισμός, που είναι ο πολιτισμός σύνολης της Ορθοδοξίας, **διότι αναιρεί αυτόχρονα όλες τις ευρωπαϊκές πραγματώσεις από τον Καρλομάγνο και εξής**. Η Χώρα μας δε, εκπροσωπεί και εκφράζει τον ορθόδοξο κόσμο αυτή τη στιγμή στην Ε.Ε. Παρά δε τις ατομικές ασυνέπειες και προσωπικές παρεκκλίσεις, συλλογικά εκφράζουμε ακόμη τον πολιτισμό της ελληνορθόδοξης παράδοσης, ενσαρκώνοντας σε πολλά σημεία ένα άλλο τρόπο σκέψης, λόγου και πράξης. **Και αυτό είναι ακριβώς, που δεν μπορούν να ανεχθούν οι αρχιτέκτονες του συγχρόνου ευρωπαϊκού πολιτισμού και της νέας παγκόσμιας πραγματικότητας** («παγκοσμιοποίηση»).

Θεμελιακά συστατικά τού ελληνορθόδοξου πολιτισμού είναι: α) Η ισορροπία των σχέσεων με τον Θεό, τον συνάνθρωπο και τον εαυτό μας, σε ένα τρισσορθόγωνιο σύστημα βιωματικής αναφοράς, που συνιστά την ακεραιότητα και ενότητα τού ανθρωπίνου προσώπου, όπως φαίνεται στην περίπτωση του «Αγίου», που είναι το βιοκοινωνικό πρότυπο της Ορθοδοξίας.

Το ήθος αυτό διαμορφώνεται στη Θεία Λειτουργία, τη συνισταμένη τού πολιτισμού μας: Οι λειτουργικές φράσεις «*Άνω σχώμεν τας καρδίας*», «*εαυτούς και αλλήλους και πάσαν την ζωήν ημών Χριστώ τω Θεώ παραθώμεθα*», «*αγαπήσωμεν αλλήλους, ίνα εν ομονοία ομολογήσωμεν Πατέρα, Υιόν και Άγιον Πνεύμα...*», είναι οι συντεταγμένες αυτής της συνείδησης, που οδηγεί σε ανάλογο ήθος.

β) **Η υπέρβαση της θρησκείας και της θρησκευοποίησης της Πίστεως, ως τρόπου υπάρξεως**. Παράλληλα, υπέρβαση και της (καντιανής) καθηκοντολογίας. Η πίστη είναι η αναφορά όλου τού ελληνορθόδοξου πιστού στην Άκτιστη Θεία Χάρη και η **συνεχής ζήτηση χάρις**. Όχι με τη θρησκευτική έννοια της δοσοληψίας, που είναι ταυτόχρονα **μαγική** (DO, UT DES), **αλλά ως βίωση και έκφραση της συνειδήσεως**, ότι «*εν αυτώ ζώμεν και κινούμεθα και εσμέν*» (Πράξ. 17,28) και ότι «*χωρίς Αυτού ου δυνάμεθα ποιείν ουδέν*» (Ιωάν. 15,5).

γ) **Η προτεραιότητα της καρδιάς, όχι μόνο ως πηγή συναισθήματος και τρυφερών ανθρωπίνων αισθημάτων, αλλά ως κέντρου της υπάρξεως, στο οποίο συντελείται η κοινωνία με τη θεϊκή Χάρη**, που παράγει το Χριστοειδές Έθος (Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης στο «Συμβουλευτικόν Εγχειρίδιόν» του περιγράφει την αγιοπνευματική λειτουργία της καρδιάς). **Η κάθαρση της καρδιάς από τα πάθη δεν είναι μόνον η αφετηρία τού αγώνα τού Ρωμηού για τη θέωση, τον απόλυτο σκοπό της υπάρξεώς του, αλλά και για τη δυνατότητα κοινωνίας αγαπητικής με τους «άλλους», τους συναθρώπους**. Στο πανηγύρι ή το γλέντι του ο Ρωμηός εύχεται: «**καλή καρδιά**», που παραπέμπει στον αναστάσιμο ύμνο «**εν καθαρά καρδιά σε δοξάζειν**». Χωρίς «καθαρή καρδιά» -

«καλή» -φιλόθεη δηλαδή και φιλόανθρωπη καρδιά δεν είναι δυνατόν να συμψηχθεί αυθεντική διανθρώπινη κοινωνία.

Ένα περίφημο χριστιανικό κείμενο τού β' αι., «*Ο Ποιμήν τού Ερμά*», λέγει ότι πρέπει να παύσουμε να είμεθα «λίθοι στρογγυλοί» και να γίνουμε «λίθοι τετράγωνοι», για να μπορέσουμε να συμπήξουμε θεοκεντρικήν κοινωνίαν. Αυτό ακριβώς επιδιώκει - και προτείνει ως μοντέλο της εν Χριστώ κοινωνικής ύπαρξης - ο Μοναχισμός μας.

Το μοναστικό κοινόβιο είναι το πρότυπο των Κοινοτήτων μας. Σ' αυτό η μαρξιστική αρχή «ο καθένας προσφέρει ανάλογα με τις δυνατότητές του και απολαμβάνει ανάλογα με τις ανάγκες του» αποδεικνύεται χριστιανική-ορθόδοξη πράξη πολλούς αιώνες προ του Μαρξ. Αυτό το πνεύμα της ανιδιοτέλειας εκφράζει η ελληνική παροιμία: «*Κάμε το καλό και ρίξ' το στο γυαλό*» - μοναδική μ' αυτή τη μορφή, που ανάγει τη σκέψη στον κυριακό λόγο «*μακάριον εστί διδόναι μάλλον ή λαμβάνειν*» (Πράξ. 20, 35). **Είναι η πνευματική μήτρα, που γεννά ανά τους αιώνες το ελληνικό ολοκαύτωμα, που είναι η εκούσια αυτοθυσία για τους άλλους.** Θερμοπύλες, Αλαμάννα, Μανιάκι, Κούγκι, Ζάλογγο, Αρκάδι είναι οριακές στιγμές τού ελληνικού ολοκαυτώματος. Το ελληνικό όμως ολοκαύτωμα περνά μέσα από τον αυτοβιασμό της φύσεως ως άσκηση (Ματθ. 11,12), για να καταρρεύσει «η αυτοκρατορία των ενστίκτων», και ο εγγενής στην ελληνικότητα ατομισμός να μετατραπεί, όπως και συμβαίνει, σε **κοινωνιοκρατικό ατομισμό.**

Αυτό φανερώνει η ρητορική ευχή τού Έλληνα: «*Δεν με κάνουν μια μέρα πρωθυπουργό;*» Το συμπλήρωμα της φράσης είναι: «*για να λύσω τα προβλήματα τού Έθνους*» και όχι: «*για να κατασυλήσω το δημόσιο ταμείο...*». **Αυθεντικός Ελληνορθόδοξος άνθρωπος είναι ο Άγιος, ο εν Χριστώ «καλός καγαθός» ελληνικός άνθρωπος, το αρχετυπικό πρότυπό μας, που μεταδώσαμε κάποτε και στην προκαρλομάγνεια Ευρώπη.**

Αυτά ήσαν τα δομικά συστατικά και τού ευρωπαϊκού πολιτισμού **ως την εκφράγκευσή του**, που ολοκληρώθηκε τον 11^ο αιώνα. Η δυτική Ιστορική επιστήμη, σεβόμενη τον εαυτό της, ελεύθερη εν πολλοίς και όχι εξαρτώμενη ή γραικυλίζουσα, όπως η δική μας, λέγει τα πράγματα με το όνομά τους. Έστω και αν η θεώρηση της ιστορικής πορείας της Δύσεως περνά μέσα από το αναπόφευκτο δυτικό VORVER-STAENDNIS (εσωτερικό πρίσμα ερμηνείας), η έκθεση των πληροφοριών των πηγών γίνεται με καθαρότητα και σαφήνεια. Έτσι, και ένας ορθόδοξος ερευνητής, που έχει πατερικά κριτήρια, μπορεί να επανερμηνεύσει τις θέσεις της δυτικής ιστοριογραφίας, με τις δικές του προϋποθέσεις (κριτήρια), που **δεν μπορεί εκ των πραγμάτων να διαθέτει ο δυτικός** (παπικός ή προτεστάντης) ερευνητής.

Μόνο οι δικοί μας, που ως δυτικόφρονες A PRIORI είναι ξένοι προς την ελληνορθόδοξη παράδοση και - το χειρότερον - την απορρίπτουν ασυζητητί (τελείως

αντιεπιστημονικά), αποφεύγουν να ασχολούνται με τις δυτικές εξελίξεις στο χώρο της εκκλησιαστικής και θεολογικής αναπτύξεως, ίσως και διότι αδυνατούν να κατανοήσουν τα πράγματα. Ο δυτικός μεσαιωνολόγος όμως γνωρίζει, ότι **χωρίς γνώση της Θεολογίας είναι αδύνατη η ενασχόληση με αυτή την κρίσιμη στην Ιστορία της Ευρώπης περίοδο**. Ο έλληνας μεσαιωνολόγος - ακόμη και βυζαντινολόγος - σχεδόν κατά κανόνα επιμένει να αγνοεί την θεολογία, και μάλιστα την πατερική, χάνονται έτσι τη (μόνη) δυνατότητα κατανοήσεως και ερμηνείας τού χώρου του, που γι' αυτή την περίοδο (για μας ως το **1922**) κινείται γύρω από τον άξονα της εκκλησιαστικής πραγματικότητας και θεολογίας. Τα λέγω αυτά, δια να δείξω ποιο είναι το αδύνατο σημείο της επιστήμης μας. Το 1994 εξεδόθη στην Οξφόρδη διδακτορική διατριβή τού JAMES RUSSEL με θέμα: «THE GERMANISATION (= εκφράγκευση) of Early Medieval Christianity».

Τα κύρια στοιχεία της ελληνορθόδοξης αγωγής, που συνοπτικά εξεθέσαμε παραπάνω, εσώζοντο και εκηρύσσοντο σ' Ανατολή και Δύση μέσω των αυθεντικών χριστιανών, των Αγίων. Η Ανατολή, μάλιστα, επί πολλούς αιώνες, ήταν η πνευματική μητέρα και τροφοδότρια της δυτικής χριστιανικής κοινωνίας (EX ORIENTE LUX). Υπήρχε ως το σχίσμα μία κενωτική διαδικασία με **κίνηση από την Ανατολή προς τη Δύση** και με φορείς μεγάλους ελληνορθόδοξους πατέρες και θεολόγους που επηρέασαν ευεργετικά τη Δύση όπως ο άγιος Ειρηναίος, επίσκοπος Λουγδούνου (Λυών) β' αι., Μ. Αθανάσιος (ο' αι.), άγιος Κασσιανός ο Ρωμαίος (ε' αι.), ως τους αγίους έλληνες αυταδέλφους Μεθόδιο και Κύριλλο (θ' αι.). Ακόμη και ο δυτικός την καταγωγή άγιος Ιερώνυμος (δ'-ε' αι.), ως ελληνοτραφής, μετείχε σ' αυτή την εκπολιτιστική διαδικασία. Ο μόνος πατέρας, που έμεινε έξω απ' αυτήν (ως πρώην μανιχαίος και νεοπλατωνιστής) ήταν ο ι. **Αυγουστίνος** (ε' αι.), που άθελά του έγινε το θεμέλιο της φραγκικής θεολογίας στο ζήτημα τού FILIOQUE και του «προορισμού» (PRAEDESTINATIO). Από τον Αυγουστίνο, που κήρυττε το «**CREDO, UT INTELLIGAM**» (πιστεύω, για να καταλάβω = **μεταφορά της Θεολογήσεως στο χώρο της διανόησης**), ως τον **Καρτέσιο** (+1650), πατέρα τού «COGITO, ERGO SUM» (**διανοούμαι, άρα υπάρχω = ταύτιση της υπάρξεως με τη λογική λειτουργία και κίνηση προς την απολυτοποίησή της**) διαμορφώνονται οι «πνευματικές» προϋποθέσει της Δυτικής Ευρώπης και συγχρόνως τα θεμέλια της ευρωπαϊκής παιδευτικής λειτουργίας. **Η κορύφωση, δηλ. η θεοποίηση, της RATIO/RAISON θα λάβει χώρα σε μια συμβολική τελετουργική πράξη τού τέκτονος Ροβεσπιέρρου (1793), που θα τιμηθεί ως θεότητα η «Θεά Λογική» (RAISON) στο πρόσωπο μιας γυμνής πόρνης, πάνω στην «αγία τράπεζα» της Παναγίας των Παρισίων**. Είναι ίσως η μόνη φορά στην ιστορία, που ταυτίζονται σημειολογικά σημαίνουν και σημαινόμενον...

Έτσι φθάσαμε στον **ανθρωπισμό** (HUMANISMUS) της PAX AMERICANA και τού NATO, ως και στην «ανθρωπιστική βοήθεια» των κ.κ. CLARKE και SEY. **Είναι ο δρόμος, που πέρασε από τον Καρλομάγνο, την Ι. Εξέταση, τους**

Σταυροφόρους, τον Ναπολέοντα, τον Χίτλερ, τον Στάλιν. Είναι όμως, ταυτόχρονα, και το παράγωγο μιας παιδείας, που έχασε την αγιοπνευματική λειτουργία της καρδιάς και έδωσε μοναδική προτεραιότητα στον «ορθό λόγο» (RAISON), που θεολογεί και διανοείται ή μυείται στην τέχνη, αλλά ταυτόχρονα διατάζει και την εξόντωση αθώων, όπως συνέβαινε με τους χιτλερικούς στρατιωτικούς - καλλιτέχνες και όπως συνέβη πρόσφατα στο γειτονικό μας Κόσσοβο. Αυτή την απάντηση έδωσα στον εκλεκτό συνομιλητή μου!

Η διαμόρφωση της Δύσεως συνετελέσθη με τη θρησκευοποίηση της Πίστewς, αφού χάθηκε ο αγιοπνευματικός ρόλος της καρδιάς. Η Πίστη παύει να λειτουργεί θεραπευτικά και καταντά «θρησκεία», όπως την περιγράψαμε παραπάνω. Βέβαια, αυτό συνέβη εν πολλοίς και στην δική μας κοινωνία (πρβλ. τις «Δοξολογίες»), αλλά η διαφορά είναι, ότι δεν «θεσμοθετήθηκε» η διαστροφή, κάτι που έγινε δυστυχώς στη Δύση, όπου συνήθως η αλλοτρίωση προσλαμβάνει σωτηριολογική σημασία (πρβ. τον παπικό θεσμό). Η θρησκευοποίηση οδήγησε πρώτα στην «εξορία τού υπερβατικού» από την ενδοκοσμική πραγματικότητα. Από τον **Δεισμό (DEISMUS)** και το «δόγμα» του **«DEUS CREATOR, SED NOY GUBERNATOR»** (Ο Θεός δημιουργός, αλλ' όχι κυβερνήτης τού κόσμου) έφθασε η δυτική κοινωνία στη σύγχρονη **«Θεολογία τού θανάτου τού Θεού»** (αυτή η διαδικασία πέρασε από τη **«φυσική θρησκεία»** τού Διαφωτισμού -θρησκεία της RAISON - στον **NITSCHE**, «θάνατος τού Θεού»).

Η εκκοσμίκευση του δυτικού Χριστιανισμού (που μεταδίδεται επικίνδυνα και στη δική μας κοινωνία) είναι η συνέχεια της «εκλογίκευσης» και «εκνομίκευσης» της Πίστης. Ο μεγάλος Φιοντόρ Ντοστογιέφσκυ περιγράφει με δύναμη αυτές τις εξελίξεις και στο διάλογο Χριστού - Ιεροεξεταστή (αδελφοί Καραμάζωφ), καταλήγοντας με τη φοβερή διαπίστωση: **«Ο καθολικισμός της Ρώμης είναι χειρότερος από τον αθεισμό»** διότι **«κηρύττει ένα διαστρεβλωμένο Χριστό, ένα Χριστό αντίθετο του Χριστού. Κηρύττει τον Αντίχριστο»** (Ο Ηλίθιος, Ο, VIII). Έτσι όμως νοθεύονται και τελικά χάνονται οι ελληνορθόδοξοι προκαρλομάγνιοι παιδευτικοί στόχοι: «καινός εν Χριστώ άνθρωπος» (ο Θεούμενος-Άγιος) και «καινή εν Χριστώ πολιτεία» (κοινωνία). Είναι η κοινωνία των Πράξεων, του **«ην αυτοίς άπαντα κοινά» (Πράξ. 4, 32)** και του **«ομοθυμαδόν» (Πράξ. 2,1)**, του **«εν ενί στόματι και μια καρδιά»** (Θ. Λειτουργία). Η νομική - δικανική αναφορά στο Θεό θα γίνει κινητήρια δύναμη της φεουδαρχικής - ρατσιστικής φραγκοτευτονικής κοινωνίας, που θα γεννήσει, έστω και αντιθετικά, την αστική νοοτροπία και την φυσική συνέχειά της, τους σοσιαλισμούς, ως τον μαρξιστικό κομμουνισμό. Όλα αυτά είναι μια συνεχής αλυσιδωτή διαλεκτική διαδικασία, που γεννώνται στην απορθοδοξοποιημένη Δύση και μεταφέρονται («εισάγονται») και στην ορθόδοξη Ανατολή, ως τοκετοί όμως ξένων ωδίνων. Ο ευρωπαίος άνθρωπος (παιδαγωγούμενος) μυείται στο πνεύμα της ιδιοτέλειας (HOMO

ΟΕCONOMICUS) και στη συνεχή ζήτηση αποτελεσματικότητας και ευδαιμονίας.

Στην ευδαιμονιστική τάση βρίσκουν χώρο εξάπλωσης και τα **ναρκωτικά**, μετά τον κορεσμό του **πανσεξουαλισμού**. Και αυτό ισχύει, φυσικά, και για το εκδυτικισμένο μέρος της ελληνικής κοινωνίας. Ο εκκλησιαστικός χώρος κυριεύεται από το πνεύμα της ζήτησης εξουσίας με όλες τις παρομαρτούσες συμπεριφορές. Το **Παπικό Κράτος** (κέντρο και παράδειγμα κάθε απολυταρχίας) είναι «χριστιανισμός άλλου είδους» («*Είναι το Βατικανό εκκλησία;*» ρωτούσε ρητορικά ο μακαριστός αρχιεπίσκοπός μας Σεραφείμ. Τραγικό θύμα ο δυτικός άνθρωπος, που κατάντησε «ρομπότ», κατά τον μακαριστό π. Ιουστίνο Πόποβιτς, όπως διεκτραγωδήθηκε ρεαλιστικά με τον ανθρωπάκο των «MODERN TIMES», από τον διαισθανθέντα την αλλοτρίωση του δυτικού ανθρώπου μεγάλο **CHARLY CHAPLIN**. **Ο δυτικός άνθρωπος αυτοϋποδουλώθηκε στην τεχνολογία του, και συνεχίζει τώρα να αυτοϋποδουλώνεται στην επιστήμη του** (πρβλ. τη Βιοτεχνολογία σ' όλο το φάσμα της).

Το πρόβλημα της ευρωπαϊκής παιδείας επικεντρώνεται, συνεπώς, στη νοσηματοδότηση των ανθρωπίνων. **Η απομάκρυνση από το νόημα, που δίνουν στην παιδεία οι Άγιοι του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου, οδήγησε σε μια ευρωπαϊκή παιδεία «άλλου τύπου», τα θλιβερά αποτελέσματα της οποίας ζούμε όλοι μας.** Και το νοσηματικό περιεχόμενο της ελληνορθόδοξης παιδείας μπορεί να συνοψισθεί στα ακόλουθα σημεία:

1) **Δεν είναι απλή εκπαίδευση, μύηση δηλαδή του ανθρώπου σε μια αναπαραγόμενη γνώση, που τον καθιστά γρανάζι της κρατικής μηχανής (ου παραγωγικόν). Είναι αγωγή του ανθρώπου (άνθρωπον άγειν - κατευθύνειν στο παιδαγωγικό πρότυπο του ελληνορθόδοξου ανθρώπου, τον θεάνθρωπον).** Αυτό είχε κατά νουν ο ι. Χρυσόστομος, όταν έλεγε: **«πάντα δεύτερα ηγείσθω της προνοίας των παιδων».** Αυτό εννοούσε και ο Ευριπίδης: **«όταν κρηπὶς μη καταβληθὴ γένους ορθῶς, ἀνάγκη δυστυχεῖν τους εκγόνους»** (Ηρακλῆς μαινόμενος, 1261). Η διαχρονικότητα δε, που δίνει η ελληνορθόδοξία στη νοσηματοδότηση της παιδείας φαίνεται στο λόγο των νεωτέρων Αγίων μας, όπως ο άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός: **«Αμαρτάνετε πολύ να τα αφήνετε (τα παιδιά σας) αγράμματα και τυφλά, και μη μόνον φροντίζετε να τους αφήνετε πλούτη και υποστατικά, και μετά τον θάνατό σας να τα τρων και να σας πισολογούν (= να σας τα «ψέλνουν» κιόλας). Καλύτερα να τα αφήνετε φτωχά και γραμματισμένα, παρά πλούσια και αγράμματα».**

2) Είναι **παιδεία θεοκεντρική**, στα όρια της ορθόδοξης πατερικότητας. **Η**

Θεοκεντρικότητα είναι η κατακόρυφη δοκός του σταυρού της αγιότητας. Η οριζόντια είναι η **αδελφικότητα** και **φιλανθρωπία**. Κατά τον Ι. Χρυσόστομο, «**εις τους παίδας παιδευόμεν φίλους είναι τω Θεώ, πάντα αν ανεπήδησε τα λυπηρά και μυρίων απηλλάγη κακών ο βίος ο παρών**».

3) Σκοπός της δεν είναι η πολυμαθία, αλλά η **διαμόρφωση ήθους** ελληνορθόδοξου.

4) Στόχος της είναι η **ορθή ένταξη στην αδελφική κοινωνία**. Η σωτηρία περνά από τη στάση έναντι τού συνανθρώπου. Δεν είναι δυνατόν να σωθεί κανείς, «**ειμή δια τού πλησίον**», λένουν οι Πατέρες μας.

5) Μεταδίδει τη δική της φιλοσοφία ζωής, που εκφράζεται ως **ιεράρχηση των ανθρωπίνων**. Μ. Βασίλειος: «**υπεροράν μεν σαρκός, παρέρχεται γαρ επιμελείσθαι δε ψυχής, πράγματος αθανάτου**». Ι. Χρυσόστομος: «**Οδίτης ει, ου πολίτης**» (= είσαι οδοιπόρος, όχι μόνιμος στη γη).

6) Ως ελληνική η παιδεία της παραδόσεώς μας «**ζητεί την αλήθεια**», ως φιλοσοφία. Και η **ζητούμενη «σοφία» είναι η ένσαρκη Παναλήθεια, ο Ιησούς Χριστός, ως το πλήρωμα της Αλήθειας**. Η ρίζα τού προβλήματος είναι, συνεπώς, στην **ουσία της ελληνικότητας, που παρέλαβε η Δύση** (αναγέννηση). Ποιά σχέση έχει η ελληνικότητα της Ευρωπαϊκής αναγέννησης με τη «ζήτηση της αλήθειας», ώστε να μπορεί ο ευρωπαίος άνθρωπος να φθάσει στην «ένσαρκη Παναλήθεια»; Αυτή την ελληνικότητα και τη δυναμική της θεωρεί αστασίαστο στοιχείο της ελληνορθόδοξης παιδείας ο Πατροκοσμάς: «**Η Εκκλησία μας είναι εις την ελληνικήν. Και αν δεν σπουδάσης τα Ελληνικά, δεν ημπορείς να καταλάβης εκείνα, που ομολογεί η Εκκλησία μας**». Η ελληνομάθεια, συνεπώς, είναι αναγκαία, διότι βοηθεί στην προσέγγιση της χριστιανικής αγωγής: «**Από το σχολείον - γράφει σ' άλλο σημείο - *μανθάνομεν, το κατά δύναμιν, τι είναι Θεός, τι είναι η αγία Τριάς, τι είναι άγγελοι, τι είναι αρχάγγελοι, τι είναι δαίμονες, τι είναι παράδεισος, τι είναι κόλασις, τι είναι αμαρτία, τι αρετή. Από το σχολείον μανθάνομεν τι είναι (...) ο τίμιος γάμος, τι είναι ψυχή, τι είναι κορμί (σώμα)· τα πάντα από το σχολείον τα μανθάνομεν***».

Αυτά τα λόγια τού αγίου Κοσμά περιγράφουν την ουσία τού ελληνορθόδοξου σχολείου και το περιεχόμενο της προσφερόμενης από αυτό παιδείας. Αυτή είναι η παιδεία μας, αλλά και η παιδεία της αρχαίας ενωμένης Ευρώπης. **Την παιδεία αυτή, ως «ανάμνηση», ανάδυσή της δηλαδή στη σημερινή ευρωπαϊκή πραγματικότητα, είναι χρέος μας να προτείνουμε στη σημερινή Ενωμένη Ευρώπη των απογόνων τού Καρλομάγνου**. Με την προϋπόθεση βέβαια, ότι την

έχουμε εμείς, ή, τουλάχιστον, αγωνιζόμεθα να την ξαναβρούμε. Διαφορετικά η Ευρώπη «ουκ αν λάβοι παρά τού μη έχοντος»! Έχουμε άρα τη δυνατότητα να προσφέρουμε στους Ευρωπαίους Εταίρους μας τον πνευματικό θησαυρό της ελληνορθόδοξης παράδοσής μας, που είναι ο μεγαλύτερος πλούτος μας; Αν δεν το κάμουμε, εγκληματούμε κατά της Ευρώπης, αρνούμενοι συγχρόνως την φωτιστική αποστολή μας στον κόσμο.

(«ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙΣΣΟΥ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ», ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΝΟΡΙΑΚΟΝ ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Ι.Ν. ΑΓ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΠΕΡΙΣΣΟΥ, Έτος 2ον, Τεύχος 7ον, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1999)

(Πηγή ηλ. κειμένου: egolpion.com)